

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๒

เรื่องพิจารณาที่ ๑/๒๕๖๒

วันที่ ๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุให้สั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๒ วรรคสอง หรือไม่

ประเด็นที่สาม ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องและถูกเพิกถอนสิทธิรับสมัครเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำคัดค้านคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำโต้แย้ง คำคัดค้านคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเอกสารประกอบ รับฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๒ ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ ต่อมาผู้ร้อง ได้มีประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง การสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๒ โดยข้อ ๓ กำหนดให้พรรคการเมืองใดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ออกใบรับใบสมัครรับเลือกตั้งแล้ว ประสงค์จะแจ้งรายชื่อ

บุคคลที่พรรคการเมืองมีมติจะเสนอสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ให้แจ้งรายชื่อพร้อมหนังสือแสดงความยินยอมของผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีไม่เกิน ๓ รายชื่อ ต่อผู้ร้อง หลังจากนั้นในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องได้ยื่นหนังสือพรรคไทยรักษาชาติ ที่ พชช.๖๒/๒ อ.๐๐๔๓๐ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ต่อผู้ร้อง แจ้งรายชื่อบุคคลที่ผู้ถูกร้อง คัดเลือกและมีมติจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี โดยเสนอชื่อ ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี พร้อมแนบเอกสารการแจ้ง รายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองมีมติจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ แต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีของผู้ถูกร้อง และหนังสือยินยอมของบุคคลซึ่งได้รับการเสนอชื่อเพื่อให้ สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งผู้ร้องเห็นว่าการกระทำของ ผู้ถูกร้องดังกล่าวถือเป็นปฏิบัติต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๑๘/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ว่า การกระทำของ ผู้ถูกร้องเป็นการกระทำที่ขัดต่อบทบัญญัติมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงมีมติด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่ง ยุบพรรคไทยรักษาชาติ ผู้ถูกร้อง

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุให้สั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้รับการสถาปนาขึ้นโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ และหมวด ๑ พระมหากษัตริย์ มาตรา ๑๑ ของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวได้บัญญัติว่า “พระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไปโดยกำเนิดหรือโดยแต่งตั้งก็ตาม ย่อมดำรงอยู่ในฐานะเหนือการเมือง” ซึ่งเป็นไปตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งมี พระราชหัตถเลขานี้ที่ ๑/๖๐ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ ถึงพระยามโนปกรณนิติธาดา ประธานคณะกรรมการราษฎร ในระหว่างที่มีกระบวนการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ และคณะอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญก็ได้มีความเห็นชอบด้วยทุกประการ

สาระสำคัญซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของระบอบการปกครองประชาธิปไตยของไทยได้ระบุ ไว้ในความของพระราชหัตถเลขานี้ว่า “กล่าวโดยหลักการพระบรมวงศานุวงศ์ย่อมดำรงอยู่ในฐานะ

อันเป็นที่เคารพเหนือความที่จะพึงถูกติเตียน ไม่ควรแก้ตำแหน่งการเมืองซึ่งเป็นการงานที่นำมา ทั้งในทางพระเดชและพระคุณย่อมอยู่ในวงอันจะต้องถูกติถูกชม อีกเหตุหนึ่งจะนำมาซึ่งความขมขื่น ในเมื่อเวลาทำ electoral campaign (การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง) อันเป็นเวลาต่างฝ่ายหาโอกาส attack (โจมตีให้ร้าย) ซึ่งกันและกัน ... เพื่อความสงบเรียบร้อยสมัคสมานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในระวาง เจ้านายกับราษฎรควรถือเสียว่าพระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไปย่อมดำรงอยู่เหนือการเมือง ทั้งหลาย ส่วนในทางที่เจ้านายจะช่วยทะนุบำรุงประเทศบ้านเมืองก็ย่อมมีโอกาศบริบูรณ์ในทางตำแหน่ง ประจำและตำแหน่งอันเกี่ยวแก่วิชาเป็นพิเศษอยู่แล้ว ...”^๑

หลักการพื้นฐานดังกล่าว ถือเป็นทั้งเจตนารมณ์ร่วมของการสถาปนาระบอบรัฐธรรมนูญ แต่เริ่มแรก และเป็นฉันทมติที่ฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรให้การยอมรับปฏิบัติสืบต่อมาว่า พระมหากษัตริย์และ พระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูงควรดำรงฐานะอยู่เหนือการเมือง โดยเฉพาะในแง่การไม่เข้าไปมีบทบาทเป็นฝักฝ่าย ต่อสู้แข่งขันรณรงค์ทางการเมือง อันอาจจะนำมาซึ่งการ โจมตี ติเตียน และกระทบต่อความสงบเรียบร้อย สมัคสมานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับราษฎร และเป็นหลักการ พื้นฐานของประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

อนึ่ง ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล สภาผู้แทนราษฎรได้มีการ ปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ ทั้งฉบับ อันนำมาสู่การ จัดทำร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งได้เว้นการบัญญัติจำกัดบทบาท ของพระบรมวงศานุวงศ์ในทางการเมืองไว้ในรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ ในการแก้ไขบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญส่วนที่เกี่ยวกับพระบรมวงศานุวงศ์นั้น นายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือที่ ร. ๔๐๔๑/๒๔๗๗ ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๔๗๗ หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญอันเกี่ยวแก่ พระบรมวงศานุวงศ์ และหนังสือที่ ร. ๔๑๒๔/๒๔๗๗ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๔๗๗ หรือผู้สำเร็จราชการ แทนพระองค์ถึงการแก้ไขรัฐธรรมนูญในหลักการอันเป็นสาระสำคัญ ต่อมาราชอาณาจักรในพระองค์ ได้แจ้งผลการหารือดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรี ตามหนังสือสำนักงานราชเลขาธิการในพระองค์ ที่ น. ๑๐๒๕/๒๔๗๗ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๔๗๗ ระบุว่า ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้เชิญ

^๑ “สำเนาหลายพระราชหัตถ์เลขาเรื่องเจ้านายเหนือการเมือง (สำเนา) ที่ ๑๐๑ รัับวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๕,” รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๓๔ (สมัยสามัญ) วันพุธที่ ๑๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๕, หน้า ๓๖๗-๓๖๘.

พระบรมวงศานุวงศ์เพื่อหาหรือเกี่ยวกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑ พระบรมวงศานุวงศ์ที่เสด็จมาทรงเห็นชอบโดยทั่วกันตามความเห็นของรัฐบาลในอันที่จะยกเลิกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้พระบรมวงศานุวงศ์อยู่เหนือการเมือง

ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าว พลเรือตรีถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ ร.น. กรรมการ ได้อภิปรายให้เหตุผลว่า “เมื่อเราร่างมาตรา ๑๑ ในรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้อยู่ปัจจุบันนี้นั้น ได้มีเจ้านายบางพระองค์ได้ทรงสำคัญไปว่า การที่ร่างเช่นนั้นเป็นการตัดสิทธิเป็นการแสดงความรังเกียจ หรือแสดงความกีดกันออกไป ส่วนเหตุผลที่ให้ไว้ก็รู้สึกว่าเป็นเหตุผลในครั้งนั้นก็พอไปได้ เพราะเหตุว่าเมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ ๆ ก็ย่อมจะมีการกระทบกระทั่งกันเป็นธรรมดา เหตุผลที่ให้ในกรณีการรัฐธรรมนูญสมัยนั้น ก็คือ การที่ไม่มีมาตรา ๑๑ ไว้ จะเป็นการทำให้เจ้านายทรงเล่นการเมือง ซึ่งอาจจะทำให้เกิดการกระทบกระเทือนไปสู่องค์พระมหากษัตริย์ได้ นั้นเป็นเหตุผลครั้งกระโน้น ต่อมาเหตุผลก็คล้าย ๆ กัน และได้คลายความสำคัญลงไปเป็นลำดับ และเมื่อสมาชิกประเภท ๒ ได้เสนอญัตติร่างพระราชบัญญัตินี้เข้าสู่สภา ก็ได้รับทราบจากทางการว่า ได้มีการประชุมปรึกษาหารือกันระหว่างพระบรมวงศานุวงศ์ที่จะตัดมาตรา ๑๑ นี้ออก ก็ได้มีความเห็นเกือบเป็นเอกฉันท์ว่าในการที่จะตัดออกนั้นทางฝ่ายพระบรมวงศานุวงศ์ไม่มีข้อขัดข้องแต่ประการใด เพราะฉะนั้น ในการที่เราจะเสนอนี้ เหตุผลที่จะอ้างว่า การที่จะใช้มาตรานี้ไว้เพื่อป้องกันพระเกียรติยศของเจ้านายก็คลายความสำคัญลงไป และก็เป็นความดำริของเจ้านายแต่ละองค์ที่จะทรงคิดเองว่าจะทรงเล่นการเมืองหรือไม่ เมื่อเล่นการเมืองแล้วจะมีการกระทบกระเทือนประการใดก็เป็นไปตามวิธิต่างแห่งการเมือง”^๒

การไม่คงบทบัญญัติมาตรา ๑๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ ไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ ถือได้ว่าเป็นมติร่วมกันระหว่างรัฐบาลในสมัยนั้นและพระบรมวงศานุวงศ์บางกลุ่มที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้เชิญเข้าร่วมหารือดังกล่าวข้างต้น แต่ในชั้นการพิจารณาร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎรในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๒๒/๒๔๘๕ (สามัญ) สมัยที่ ๒ ชุดที่ ๓ วันศุกร์ที่ ๑๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๘๕ ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนหนึ่งซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติร่างมาตราดังกล่าวไว้ อภิปรายทักท้วงและแสดงความห่วงกังวลด้วยเหตุผลต่างๆ อาทิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายหนึ่งเสนอคำแปรญัตติให้บัญญัติว่า พระบรมวงศานุวงศ์

^๒ รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๒๒/๒๔๘๕ (สามัญ) สมัยที่ ๒ ชุดที่ ๔ วันศุกร์ที่ ๑๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๘๕, หน้า ๒๖.

ตั้งแต่ชั้นเจ้าฟ้าขึ้นไปย่อมดำรงพระราชอิสริยยศเหนือการเมือง โดยให้เหตุผลดังนี้ “การปกครองระบอบประชาธิปไตยนี้ ซึ่งเรามีพระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้ามีความคิดเห็นว่า ควรจะมีจำกัดค้ำของพระบรมวงศานุวงศ์ที่จะดำรงอยู่ในตำแหน่งเหนือการเมืองไว้บ้าง ... คือการปกครองระบอบประชาธิปไตยนี้เป็นการแบ่งแยกอำนาจของผู้ใช้แต่ละอำนาจ ไม่ให้มีการร่วมกันเกิดขึ้น และในกรณีที่เราจะไม่จำกัดผู้ที่เล่นการเมือง ก็จะเป็นหนทางให้เกิดการรวมอำนาจกันได้ เช่นในกรณีที่พระมหากษัตริย์จะบังเอิญมีลูกขึ้นมาสักคนหนึ่ง และมีทรัพย์สินและความรู้พอที่จะเข้ารับเลือกตั้งได้ จะโดยอิทธิพลทางการเมืองหรือโดยประการใดก็ตาม เมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วอาจจะได้รับเลือกตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ถ้าในกรณีเช่นนั้นตัวพระมหากษัตริย์เองก็ทรงดำรงอยู่ในตำแหน่งพระมหากษัตริย์อยู่แล้ว และลูกชายก็เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อเช่นนี้ก็จะเป็นการรวมอำนาจขึ้น และโดยวิธีการเช่นนี้เอง ก็จะมีการปกครองระบอบเผด็จการเกิดขึ้นภายใต้รัฐธรรมนูญนี้”^๗

แม้จะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคนอภิปรายคำแปรญัตติขอให้มีการแก้ไข แต่ในท้ายที่สุดสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนมากได้ลงมติเห็นควรให้เป็นไปตามร่างเดิมของคณะกรรมการวิสามัญการไม่คงข้อความดังกล่าว ๑๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๕ หมวด ๑ พระมหากษัตริย์ แม้จะมีผลเป็นการยกเว้นข้อห้ามที่บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ย่อมมีอาจลบล้างหลักการพื้นฐานแรกเริ่มที่ว่าพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูงควรดำรงฐานะอยู่เหนือการเมืองไปโดยสิ้นเชิงได้ดังเห็นได้จากข้อเท็จจริงที่ว่า แม้ผลของการยกเว้นข้อห้ามตามมาตรา ๑๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ จะทำให้มีพระบรมวงศานุวงศ์จำนวนหนึ่งเข้ารับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งต่าง ๆ เป็นระยะ แต่หลักการพื้นฐานของประเพณีการปกครองในเรื่องดังกล่าวก็ยังคงดำรงอยู่ ดังจะเห็นได้จากข้อเท็จจริงที่ว่า บุคคลเหล่านั้นล้วนมีพระอิสริยยศในชั้นพระอนุวงศ์ คือเป็นเชื้อพระวงศ์ที่สืบเนื่องมาจากมิใช่เป็นพระบรมวงศานุวงศ์ซึ่งเป็นเชื้อพระวงศ์ในบรมราชตระกูลของพระมหากษัตริย์ในเวลานั้น ซึ่งนับเป็นพระญาติที่สนิทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และข้อเท็จจริงอีกประการหนึ่ง คือการมีบทบาททางการเมืองของพระอนุวงศ์เหล่านั้น หากไม่เป็นการเข้าสู่ตำแหน่งโดยได้รับแต่งตั้งจากรัฐบาลให้ดำรง

^๗ รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๒๒/๒๔๘๕ (สามัญ) สมัยที่ ๒ ชุดที่ ๔ วันศุกร์ที่ ๑๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๘๕, หน้า ๒๒.

ตำแหน่งสำคัญตามความรู้ความสามารถเฉพาะตัวของบุคคล ก็มักเป็นการทำหน้าที่ใช้สิทธิทางการเมืองของปัจเจกบุคคลในการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรในพื้นที่ภูมิลำเนาเฉพาะในเขตพื้นที่ของบางจังหวัด กรณีจึงไม่อาจทำให้เกิดการกระทบกระเทือนไปสู่องค์พระมหากษัตริย์ได้

หลักการทางรัฐธรรมนูญว่าด้วยฐานะของสมาชิกพระบรมราชวงศ์อันเป็นที่เคารพเหนือการถูกติเตียนและไม่ควรแก้ตำแหน่งทางการเมืองอันอาจกระทบกระเทือนต่อความเป็นกลางของสถาบันพระมหากษัตริย์ ดังปรากฏในหลักการพื้นฐานแต่แรกเริ่มของการวางรากฐานระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น เป็นที่ประจักษ์ในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๕๓ กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกระเบียบเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาว่าพระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไปเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อีกทั้งให้เลขาธิการพระราชวังมีหน้าที่แจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งแทนพระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไป ต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า มีปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว จึงได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า มีบุคคลใดบ้างที่ไม่อยู่ในข่าย หรือได้รับการยกเว้นมิต้องไปแจ้งเหตุอันควรที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งได้ตามมาตรา ๖๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญของไทยทุกฉบับรวมทั้งฉบับพุทธศักราช ๒๕๕๐ มีหมวดว่าด้วยพระมหากษัตริย์เป็นการเฉพาะ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่รับรองสถานะพิเศษของสถาบันพระมหากษัตริย์ ตามคตินการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่เหนือการเมือง และทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดกล่าวหา หรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้ อีกทั้งพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย ทรงดำรงอยู่เหนือการเมือง และทรงดำรงไว้ซึ่งความเป็นกลางทางการเมือง ประกอบกับที่ผ่านมาพระมหากษัตริย์ พระราชินี พระราชโอรส และพระราชธิดา ไม่เคยทรงใช้สิทธิเลือกตั้งแต่อย่างใด หากกำหนดให้พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท และพระบรมราชวงศ์ ซึ่งมีความใกล้ชิดกับพระมหากษัตริย์ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์อยู่เป็นนิจ ทรงมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ย่อมจะก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกันกับหลักการเกี่ยวกับการดำรงอยู่เหนือการเมือง และความเป็นกลางทางการเมืองของพระมหากษัตริย์ เพื่อรักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๑ ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า บทบัญญัติ

ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ ไม่ใช้กับพระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท และบรมราชวงศ์ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓^๔

หลักการว่าด้วยการดำรงอยู่เหนือการเมืองและความเป็นกลางทางการเมืองของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามนัยของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญข้างต้น สอดคล้องกับหลักการที่ถือว่าพระมหากษัตริย์ “ทรงราชย์ แต่มิได้ทรงปกครอง” (reigns, but does not rule)^๕ อันเป็นหลักการทางรัฐธรรมนูญในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาในนานาอารยประเทศซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของรัฐ กล่าวคือ สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นบ่อเกิดแห่งความชอบธรรมของระบบการเมืองและธำรงความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันของชนในชาติ พระมหากษัตริย์ในฐานะประมุขของรัฐทรงใช้อำนาจอธิปไตยโดยผ่านสถาบันการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทน

อย่างไรก็ดี พระมหากษัตริย์ในแต่ละประเทศอาจมีพระราชอำนาจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางการเมืองมากน้อยต่างกัน ในขณะที่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (constitutional monarchy) ในบางประเทศ พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจตามรัฐธรรมนูญในกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถาบันทางการเมือง รวมถึงพระราชอำนาจในการพระราชทานคำแนะนำ กระตุ้นเตือนและทักรังวัลรัฐบาล แต่ในบางประเทศพระมหากษัตริย์มีบทบาทจำกัดเฉพาะการทำหน้าที่ประมุขของรัฐ และมีพระราชอำนาจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางการเมืองในระบบรัฐสภาอย่างจำกัด^๖ ดังนั้น หลักการที่ถือว่าพระมหากษัตริย์ทรงราชย์ แต่มิได้ทรงปกครอง จึงเป็นหลักการสากลที่ใช้จำแนกการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขออกจากการปกครองในระบอบอื่น ๆ ที่พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองของประเทศไปในเวลาเดียวกัน

^๔ “คำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๓ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยขอเบ็ดการใช้งบประมาณมาตรา ๖๘ ของรัฐธรรมนูญ,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม ๑๑๗, ตอนที่ ๖๘ ก (๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๓): ๑-๓.

^๕ Vernon Bogdanor, *The Monarchy and the Constitution* (New York: Oxford University Press, 1995), p. 1.

^๖ Juli F. Minoves-Triquell, “Monarchy, a Democratic Paradox: The Head of State in European Parliamentary Democracies” (Ph.D. Diss., Yale University, 2011), pp. 7-12.

โดยนัยที่กล่าวมา การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทยย่อมแตกต่างจากการปกครองในระบอบอื่นใดที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของรัฐ และมีบทบาททางการเมืองโดยตรงในการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร ดังปรากฏในระบอบราชาธิปไตยอำนาจสมบูรณ์ (absolute monarchy) หรือการปกครองในระบอบที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของรัฐ และควบคุมการใช้อำนาจฝ่ายบริหาร โดยผ่านการแต่งตั้งพระบรมวงศานุวงศ์ให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายบริหาร (ruling monarchies / Arab monarchies) ดังปรากฏในระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญของประเทศอาหรับบางประเทศในปัจจุบัน^๑ ดังนั้น การกระทำของผู้ถูกร้องในการเสนอชื่อ ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ในนามของพรรคการเมืองเพื่อแข่งขันกับพรรคการเมืองอื่น ๆ ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งและในกระบวนการให้ความเห็นชอบแต่งตั้งบุคคลเป็นนายกรัฐมนตรีตามขั้นตอนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงเป็นการกระทำที่ย่อมสังเกตเห็นได้ว่าจะส่งผลให้ระบอบการเมืองการปกครองของประเทศไทยแปรเปลี่ยนไปสู่สภาพการณ์เดียวกับระบอบการเมืองที่พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของรัฐและมีพระบรมวงศานุวงศ์ทำหน้าที่ใช้อำนาจฝ่ายบริหารในการปกครองประเทศ สภาพการณ์เช่นนี้ย่อมมีผลให้หลักการพื้นฐานของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถือว่าพระมหากษัตริย์ทรงราชย์แต่มิได้ทรงปกครองเสื่อมคลายลงโดยปริยาย

อนึ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีเจตนารมณ์สำคัญประการหนึ่งคือการมุ่งลดเงื่อนไขความขัดแย้งเพื่อให้ประเทศมีความสงบสุขบนฐานของความรู้รักสามัคคีปรองดองภายใต้กฎเกณฑ์ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และประเพณีการปกครองที่เหมาะสมกับสถานการณ์และลักษณะสังคมไทย อีกทั้งรัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรอง ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยอย่างชัดเจนและกว้างขวาง ความตื่นตัวในการใช้สิทธิเสรีภาพทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญของชนชาวไทยนั้น ปรากฏชัดในข้อเท็จจริงที่ว่า ในการจัดการเลือกตั้งทั่วไปที่จะมีขึ้นในวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ มีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งระหว่างวันที่ ๔ - ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ จำนวนทั้งสิ้นหนึ่งหมื่นคนเศษ มีพรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวนทั้งสิ้นเจ็ดสิบกว่าพรรคการเมือง

^๑ Alfred Stepan, Juan J. Linz and Juli F. Minoves, "Democratic Parliamentary Monarchies," *Journal of Democracy* 25, No. 2 (2014): 35-51.

มีพรรคการเมืองที่เสนอรายชื่อบุคคลเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีจำนวนทั้งสิ้นสี่สิบกว่าพรรคการเมือง

ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ยึดถือความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ การใช้สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองที่รัฐธรรมนูญรับรองนั้น ย่อมอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์และกระบวนการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และต้องมีใช้การใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญโดยส่งผลกระทบต่อทำลายหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ และสันคือนอคติรากฐานของระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญที่ดำรงอยู่ให้ล้มไป ด้วยเหตุนี้ ระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญในนานาอารยประเทศจึงบัญญัติให้มีกลไกปกป้องระบอบการปกครองจากการถูกบั่นทอนทำลายโดยการใช้สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญของบุคคลหรือพรรคการเมือง (self-defending democracy) ไว้ด้วยเสมอ^๔ ดังนั้น แม้ผู้ถูกร้องจะมีสิทธิและเสรีภาพในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติไว้โดยสมบูรณ์ แต่การใช้สิทธิและเสรีภาพในการกระทำการใด ๆ ของพรรคการเมืองย่อมต้องวางอยู่บนความตระหนักว่า การกระทำนั้นจะไม่เป็นการอาศัยสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองที่ได้รับจากรัฐธรรมนูญโดยมีผลกระทบย้อนกลับมาทำลายหลักการบรรทัดฐาน คุณค่า และเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเสียเอง

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีการกระทำของผู้ถูกร้อง ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่เป็นปฏิบัติภัยต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทย เนื่องจากการกระทำที่ส่งผลให้องค์กรและสถาบันต่าง ๆ ในระบบการเมืองเกิดความสั่นคลอน ทั้งในระดับฐานคติ คุณค่า และวิถีการปฏิบัติ ตลอดจนก่อให้เกิดกระแสความรู้สึกไม่มั่นคงและเคลือบแคลงใจแพร่หลายในทุกระดับของสังคม ดังปรากฏในกระแสวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงและตั้งคำถามถึงเจตนาที่แท้จริงของการกระทำดังกล่าวอย่างกว้างขวางในพื้นที่สาธารณะ อันเป็นข้อเท็จจริงที่ประจักษ์แจ้งโดยทั่วไป ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องเป็นกรณีที่พรรคการเมือง

^๔ Jan-Werner Müller, "Militant Democracy," in Michel Rosenfeld and András Sajó (eds.), *The Oxford Handbook of Comparative Constitutional Law* (Oxford: Oxford University Press, 2012), pp. 1253-1269; Jan-Werner Müller, "Defending Democracy Within the EU," *Journal of Democracy* 24, No. 2 (2013): 138-149; European Commission for Democracy Through Law (Venice Commission), *Guidelines on Prohibition and Dissolution of Political Parties and Analogous Measures* (Strasbourg: Council of Europe, 2000).

ใช้สิทธิและเสรีภาพทางการเมืองโดยขัดต่อหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการดำรงอยู่เหนือการเมืองและดำรงไว้ซึ่งความเป็นกลางทางการเมืองของพระมหากษัตริย์และพระบรมราชวงศ์ จึงเป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กรณีจึงมีเหตุผลสมควรสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสอง

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘๒ วรรคสองหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น” ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องได้กระทำการอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง (๒) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องและชอบที่จะมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ อันเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘๒ วรรคสอง

มีข้อที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า ตามที่มาตรา ๘๒ วรรคสอง กำหนดให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งโดยไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ ดังนี้ จะต้องเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นระยะเวลาเท่าใด เห็นว่า สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสิทธิทางการเมืองอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้อาสาเข้ามาทำประโยชน์แก่ประเทศในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การกำหนดระยะเวลาของการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจึงต้องพิจารณาให้เป็นไปตามหลักความพอเหมาะพอควรระหว่างการกระทำและโทษที่จะได้รับซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคล เมื่อพิจารณาลักษณะการกระทำของผู้ถูกร้องซึ่งได้กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการกระทำดังกล่าวเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการได้มาซึ่งนายกรัฐมนตรี ยังไม่ถึงขนาดกระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงเห็นควรกำหนดระยะเวลาของการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องมีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งสอดคล้องกับระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ วรรคสอง ที่ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองถูกยุบ ดังนั้น จึงให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ อันเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง มีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๒ วรรคสอง

ประเด็นที่สาม ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องและถูกเพิกถอนสิทธิรับสมัครเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ วรรคสอง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา และห้ามมิให้บุคคลใดใช้ชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองซ้ำ หรือพ้องกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่ถูกยุบนั้น” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะเหตุดังกล่าว ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ” เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะสั่งเป็นอย่างอื่น ดังนั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญต้องสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์

๒๕๖๒ อันเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคไทยรักษาชาติ ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสอง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ อันเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง (๒) และวรรคสอง มีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง และห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรง ตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ อันเป็น วันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็น กรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ภายในกำหนด สิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ วรรคสอง

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ